

HAL
open science

Letrak kolokan berriz?

Aitor Ortiz de Pinedo

► **To cite this version:**

| Aitor Ortiz de Pinedo. Letrak kolokan berriz?. 2019. artxibo-02294173v1

HAL Id: artxibo-02294173

<https://artxiker.ccsd.cnrs.fr/artxibo-02294173v1>

Submitted on 30 Sep 2019 (v1), last revised 13 May 2020 (v2)

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Letrak kolokan berriz?

Bigarren Mundu Gerraren ondorioz, AEB hurbilagoa suertatu zitzaigun europarrei.

Handik ekarri ziren tramankulu intelektualen artean, pentsamendu opositiboarena izan zen bat.; beste batzuk ez ziren izan hain hain hain izan: “chewing-gum”, Marilyn Monroe, Elvis Presley, Fred Astaire, “peanut butter”, Carlitos eta Snoopy... bakar batzuk aipatzearren.

Europa zahar honetan, honela por honela esanda eta bote prontoan esanda, bestelako modak genituen: absurdoren amtzerkia, existentzialismoa, pertsonalismoa, eta Espainia frankistan neoklasizismoa. Zuek pentsatu beste arloetako mitologia-itemak zen izan ziren: Tourra, Seat 600, etab.

Hrra arte sarrera: baina zer dela eta psikologia positiiboak egin duen goraka azkenaldi honetan, Mendebaldeko herrialdeetan, behinik behin? Izan daiteke, akaso, psikologiaren gorakada zabalaren barneko fenomeno bat.

Arte tradizionalak (literatura, arte plastikoak...) betetzen zuten tokia murriztu da, dagoeneko, itxura batean. Arteek betetzen zuten tokia murriztu da, azkar batean. Arthur Schopenhauer iraganeko edergailua bihurtu ote da: haren ustez, artea zen bizitza zentzuz eta tajuz eramaten laguntzen zigun baliabide nagusietako bat.

Dramatiko jarrita esango dugu gizarte berriak atomoak behar dituela, hau da, gizaki atomizatuak: noranahi, nonahi eramangarriak estandar orokor baten barruan, sustrairik gabeak eredu globalizatzaile eta neoliberal baten eredura.

Agustín García Calvo filosofoak aspaldi abisatu zuen estatuak banako lokabeak behar dituela, asmoak aurrera atera ahal izateko.

Delako psikologia positiboak mugatu ditzake gizartearen eta giza taldeen eraginkortasuna. Agian komeniko litzateke psikologiatik soziologiarekin orekatzea.

Ez dirudi ausartegia esatea psikologia positiboak mugatu egin duela literaturaren eremua ere, nolabait iragazita literaturak zuen eskumena sentimenduen adierazpenean eta diziplinartekotasunean.

Kinka larria: lan bila bazoaz, jarrera positiboa erakutsi. Hala ere, kontsumitzaile automata baino zer edo zer gehiago izan gura baduzu, kontuan izan ohiko autolaguntza amerikarreko produktuak baino hurbilago eta eraginkorrago, denetariko arte-produktu autoktonoak, zerrenda oparo eta ederrean, eta eraldi sos horiek modu burutsuan.

Produktibismoa eta arteak ez dira beti ados etorri. Euskarak berak ere lekua topa beharko du merkatal hazkunde itzel honetan, kontsumo gizartearen.

Azken batean, psikologia positiboa ez da literatura klasikoak edota klasikoak bultzatzen zuena baino: bertuteak eta management pusketa gutxi-asko elkarrekin josiak. Beste natuetan irakurlea liluratu gura dute egunerokoan jende arruntari gertatutako zerak aipatuta, berez eta askotan fikzioa izateko itxurakoak.

Ostera, har ezazu Epikteto (*Disertazioak*); har ezazu Seneka Luziliori gutunak eta EHUko Klasikoak bildumako biak¹, etab.; Epikuro (*Gutuna Menezeari*), Zizeron (betebeharrei buruzkoa, etab.), Aristoteles (*Etika*), Axularren Gero, Kenpisen *Imitazioa*², Haranederren *Philotea*³, Akonoko Tomasen EHUko Klasikoak bildumako antologia, Jean de Lafontaineren *Alegiak*⁴, esaera zaharrak, Martin Duhalde, Ontsa hiltzeko bidia, Etxeberri Sarakoak gazteei

¹ <http://www.ehu.eus/ehg/klasikoak/>

² <https://klasikoak.armiarma.eus/alfa.htm>

³ <http://www.liburuklik.euskadi.eus/handle/10771/24844>

⁴ <https://klasikoak.armiarma.eus/idazlanak/A/ArxuAlhegiak.htm>

eginiko gutuna, Hendrike Knórren *Euskal Gazteari* opuskulua, Duvoisin, etab., etab. ... literatura zabaleko baliabide horiek. PDF merkean izango dituzu, eta kutsadura aldetik inolako tinta eta zelulosa gasturik gabeak... Egin kasu, irakurle.

Psikologia gehiegizkoak gizartea ahaztu egin lezake: ez dago komunitate linguistiko gutxiturik. Humboldttek proposatu zuen bezala, herrien ikuskera berezia, apur bat Skinner psikologia konduktistaren kontra, oraintsu Noam Chomskyk proposatuaren arabera Bilbon egin den sariketa batean. Geuri, Txillardegiren Hizkuntza eta pentsaera etorri zaigu gogora, UEUK oraintsu berrargitaratua.

Aitor Ortiz de Pinedo